

па удриха свирки и тупане, / та тръгнаха из росно ливаде” [Романска, №81]. Свирки и тъпани са знак за сватбата в двора на младоженеца. В песен от Прилеп *Марко грабит Ангелина* героят намира Яно куменджия от Солун на сватба: “Порти били, Богме, затворени, / во дворои свирци, табуани, / дека Яно две сватби си праел, / син си женил и кърка си мажил” [Цепенков, 1998, №157]. Свирки и тъпани се споменават в сюжета за спиране на сватбеното шествие, за да се види лицето на булката. В песен от с. Бистрица, Софийско, Марко жени сина си и завидял му за хубавата булка, спира сватбата на път към дома: “Застанаа китени сватове, / застави свирки и тупане” [Романска, №376]. В песен от Самоковско кум и старойкя спират сватбата, за да видят лицето на Сърменка девойка: “Бога вамо, китени сватове, / я запрете свирки и тупане, / положете бели фуруглици” [Романска, №399]. Със същия призив младоженец спира сватбената процесия, за да видят булката и тя умира от уроки в песен от същия район [Стоин, 1975:556]. Друг сюжет, в който “свирки и тупане” се срещат често, е мъж на сватбата на жена си. В песен от Софийско с вариант от Дупнишко Гюро “царев войник” на деветата година се връща и заварва в дома си “пуни двори свирки и тупане” – сватбари, дошли за жена му Мара Арбаначка [Романска, №535, №536].

В жетварска песен от с. Марно поле, Петричко, бела Гера сънува, че я открадват четворица хайдути и напразно се опитват да я събудят с “два тъпана и две свирки” [Кауфман, Тодоров, №106]. В хороводна песен от с. Самуилово, Петричко, Стана е грабната от турци и отведена в арнаутска земя. За да я развеселят, те викат: “Два тапане, ем две свирки, / да забият, да засвират” и “кадъните, чалгиите / да заиграт, да запеят” [Кауфман, Тодоров, №1049]. Игра на музиката от *свирки и тупани* е музикално-танцовият образ на *госке* – голяма родова веселба в епическа песен от Софийско за Марко и Илия Смилянин: “Па покани свирки и тупани, / па покани цела своя рода, / засвириа свирки и тупани, / разигра се Илия Смилянин” [Романска, №551]. Със свирки и тъпани цялото село тържествено изпраща овчар, тръгнал “надолe” – вероятно водещ стадото по зимни пасища на юг – в песен от Самоковско: “до три му свирки свиреа, / до три му моми поеа, / три му тупана тупаа...” [Стоин, 1975, №207]. В песен от същия район със свирки и тъпани заминават войници в царска войска: “кой с свирка свири, / кой с тупан тупа” [Стоин, 1975, №632].

Във фолклорни текстове се среща и названието *мефтер*. В обредна великденска песен, записана през XIX век в Прилеп триста самовили играят *хоро*, нямат *мефтер* и пращат Гюргя самовила да го доведе от град Битоля където го чули да свири [Миладинови, №2]. Въпреки устойчивата връзка на мотива *Овчар омайва самодива със свирене и тя му става жена* със свирач овчар кавалджия в българските народни песни, в случая свирачът не е овчар, а градски музикант и вероятно зурнаджия. Както в средноазиатската и османска музикална традиция, така и в зурнаджийската от Югозападна България понятието *мехтер* се използва за означаване на професионални (военни) музиканти, и най-вече зурнаджии: “Мехтери са музикантите. Зурнаджии и тъпанджия – това е мехтер. Общо музиканти. Сички свиркари мехтери се викат” [Пейчева, 1999:223].

Зурна и тъпан се срещат като част от приказка формула “Момче и торбичка” с варианти от с. Новоселец, Новозагорско и гр. Нови пазар. Приказката разказва за момче, което закача торбичката си на дръвче и докато спи, дръвчето пораста и то не може да си я вземе, затова търси помощ от брадва, камък и т.н. до мишка. Крайната формула е: момчето взема брадва, отсича дървото, дава го на баба да го пази, тя